GŁOS POMORSKI

Nr. 255 — Rok 4.

(GAZETA POMORSKA)

Numer pojedyńczy 10 gr. (Numer niedzielny 15 gr.)

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji **1,80 Złp.** w agenturach miejscowych miesięcznie **1,85 Złp.**, przez pocztę przy zamówieniu przez ekspedycję naszą **2,05 Złp.**, wprost na poczcie lub u listowego miesięcznie **2,13 Złp.**, dla W. M. Gdańska ,5 Guld. Gd. — pod opaską w Polsce **3,50 Złp.**, do Gdańska 4.00 Guld. Gd., do Francji 18 fr., (z wysyłką co 2-gi dzien 14 fr). do Anglji 5 shil do Stanów Zjednoczonych 80 cent W razie nieprzewidzianych wypadków, jak strejki, przeszkody techniczne i. t. d. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów, lub zwrotu prenumeraty.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy Grudziądz, Bank Związku Spółek Zarobk., Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk i Grudziądz, Bank Polski Grudziądz. — Konto czekow: Gdańsk nr. 2980. Konto pocztowe: Kasa Oszczędności, Oddział w Poznaniu nr. 201 193. Miejsce płatnosci wykonania Grudziądz.

Ogłoszenia z Polski. Wiersz wysokosci milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łamowej 8 groszy w dziale reklamowym na stronie 1-3 łam. przed tekstem 60 groszy, wśród tekstu 35 groszy za tekstem 28 groszy. dla W. M. Gdańska wiersz m/m. 8-łam. w dziale ogł 0,10 Guld. Gd., wiersz m/m 3-łam. przed tekstem 0,66 Guld. Gd., w tekście 0,40 Guld. Gd., za tekstem 0,31 Guld. Gd., dla Niemiec dochodzi 50% nadwyżki, dla reszty zagranicy 100% nadwyżki. Za tłomaczenia 20 proc. nadwyżki. — Rachunki są natychmiast płatne. — Administracja nie przejmuje odpowiedzialnosci za terminowe umieszczenia ogłoszeń.

Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem.
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej w południe.

Redakcja i Administracja Groblowa 27/29. | **Grudziądz,** sobota, dnia 1-go listopada 1924. | Telefon nr. **50 i 51.**

Z Sejmu.

Wotum zaufania dla rządu. — Związek Ludowo-Narodowy i Chrześcijańscy Rolnicy w opozycji.

P. marszałek na wstępie oświadczył, iż stronnictwa postanowiły wyodrębnić narazie sprawę wczorajszej deklaracji prezesa Rady Ministrów, załatwić ją i następnie przejść do dalszych obrad nad budżetem.

Dla złożenia deklaracji pierwszy zabrał głos poseł Kozicki (ZLN) który oświadczył:

Wniosek posła Niedziałkowskiego został spowodowany wczorajszą deklaracją p. prezesa Rady Ministrów. Zarzuty tej deklaracji przeciwko ZLN odpieramy z całą stanowczością. Obstajemy kategorycznie przy elementarnem prawie ciał ustawodawczych stosowania przeciwko rządom rzeczywistej parlamentarnej krytyki, którą p. prezes ministrów pozwolił sobie nazwać taktyką zohydzania i osaczania rządu.

Polityka ZLN szczególnie w sprawie sanacji skarbu nie uprawnia nikogo do twierdzenia, aby kierowana była jakiemikolwiek innemi pobudkami, aniżeli względami na dobro państwa. Tej polityce p. prezes ministrów zawdzięcza, że mógł podjąć dzieło sanacji skarbu.

Nie jest wzmocnieniem powagi ani siły rządu wywieranie na Sejm nacisku w formie, sprzeciwiającej się podstawowym zasadom parlamentarnym.

Co do wniosku p. Niedziałkowskiego, aby Sejm stwierdził, że polityka zagraniczna rządu odpowiada godności i interesom państwa, oświadczamy, że będziemy głosowali przeciwko temu wnioskowi. Dążenie do utrwalenia pokoju jest dążeniem całego narodu polskiego. Zgodnie z opinją powszechną ZLN uznaje konieczność, aby Polska wzięła jaknajczynniejszy udział w wysiłkach państw i społeczeństw, zmierzających do zabezpieczenia pokoju. Pod względem tego zasadniczego celu niema przeciwieństw między stanowiskiem Z L N i rządu.

Natomi[illegible] potępiamy kategorycznie uchylanie się od stanow[illegible] wystąpień w obronie najżywotniejszych interesów p[illegible]a polskiego, jak to podczas ostatniego zgromadzenia Ligi Narodów miało miejsce w sprawie Śląska.

Za niedopuszczalne uważamy wyciąganie w dyskusji na terenie międzynarodowym spraw, które są wyłącznie wewnętrznemi sprawami państwa polskiego, za niedopuszczalne — dawanie przyrzeczeń w sprawach, które przez właściwe czynniki państwowe nie zostały uprzednio zdecydowane, jak się to stało w kwestji uniwersytetu ruskiego we Lwowie i rad polsko-niemieckich dla spraw obywatelstwa.

Powagę państwa podkupuje składanie wobec państw obietnic, które nie wpływają z naszych zobowiązań międzynarodowych, które nie uzyskają potwierdzenia czynników miarodajnych w kraju i nie mogą wskutek tego być dotrzymane.

Z tych przyczyn Z. L. N. niema zaufania do ministra spraw zagr, i będzie głosował przeciwko wnioskowi p. Niedziałkowskiego.

Pos. Barlicki (PPS) składa oświadczenie w imieniu Wyzwolenia, P. P. S. i Związku Chłopskiego.

Mówca oświadcza, że polityka zagraniczna Polski w ostatnim czasie weszła na nowe tory. Poprzedni ministrowie doprowadzili do zupełnej izolacji Polski na terenie międzynarodowym oraz do niepowodzeń.

Polska przyłączyła się do programu pokojowego demokracji europejskiej, oraz bez przymusu zapowiedziała pojednawczę politykę wobec mniejszości narodowych Cały ten kierunek polityki pozostaje w ścisłym związku z możnością zwalczania kryzysu gospodarczego i drożyzny.

W takiej chwili Z. L. N. zarzucił rządowi, że ulega wpływom obcych żywiołów. Stronnictwa demokratyczne w Polsce stwierdzają, że w tych warunkach ten ubliżający pod względem formy atak jest wymierzony przeciwko dziełu, dokonanemu w Genewie.

P. prezez Rady Ministrów słusznie zarządał odpowiedzi, czy Sejm zgadza się ze stanowiskiem Z. L. N. Wobec tego stronnictwa demokratyczne stawia[illegible] [illegible]osek.

Sejm oświadcza, że polityka zagraniczna rządu odpowiada interesom i godności Rzplitej Polskiej.

* * *

Tak brzmiały przemówienia zasadniczo przeciwnych poglądów.

Imieniem **Chrześcijańskiej Demokracji** oświadczył poseł **Sosiński, że nie widzi** on, by rząd w polityce zagranicznej **uwłaszczał godności narodowej.**

Po dalszych oświadczeniach, z których wynikało, że w obecnym zatargu i Niemcy stanęli. w obronie narodu — żydzi, ukraińcy i komuniści byli **przeciw** rządowi.

Przeciw wnioskowi oświadczyli się **Chrześcijańscy rolnicy.**

Głosowanie.

W głosowaniu przeszedł wniosek lewicy **210** głosami przeciw **170.**

*

Wynik ten, uniemożliwiający w chwili obecnej przesilenie rządowe, należy powitać z zadowoleniem, wyrażając jedynie ubolewanie, że nieszczęśliwe zwroty pana prezesa Głąbińskiego zamąciły pokój tak bardzo potrzebny przy omawianiu spraw gospodarczych i skarbowych

Francja a Polska.

Pomyślne wyniki pobytu gen. Sikorskiego. — Polska, Francja a Anglja.

Gen. Sikorski opuścił już Francję i wraca do kraju. — Ostatnio odbyły się dwa wielkie przyjęcia, które wydał marszałek parlamentu francuskiego Painleve i drugie, które wydał minister wojny Nollet.

Na obu przyjęciach wymieniono mowy o trwałości i ważności sojuszu polsko-francuskiego, któremu Francja nie może się sprzeniewierzyć jeśli Polska mu w[illegible] będzie.

Echa w Anglji.

LONDYN, 29. X. (PAT.) Paryski sprawozdawca „Manchester Guardian" donosi, że pobyt ministra spraw wojskowych Sikorskiego we Francji ma to znaczenie, iż Polska zostanie mocarstwem morskiem i zaopatrzona będzie przez Francję we flotę, składającą się z łodzi podwodnych, torpedowców i hydroplanów.

Nowy port w Gdyni, gdzie są w toku wielkie budowy, będzie bardzo silną podstawą polskiej floty. Strategicznie posiada Gdynia wielkie znaczenie. Port ten należy uważać za rozszerzenie francuskiej siły morskiej na Bałtyku.

PARYŻ, 30. X. (PAT.) Wczoraj rano min. Sikorski konferował z Focbem, poczem spożył śniadanie wspólnie z [illegible] natorem wojskowym.

Układ handlowy.

PARYŻ. Wczoraj podpisano tymczasowy projekt układu handlowego polsko-francuskiego, przyznający Polsce prawa najbardziej uprzywilejowanej strony za ustępstwa celne na wina francuskie.

Sowiety a Francja.

Paryż, 30. 10. Z okazji uznania Sowietów przez Francję, nastąpiła wymiana depesz między Cziczerinem a Heriotem, podkreślających ważność uznania i nadzieję współpracy.

Gmach ambasady rosyjskiej obejmą sowiety, a opuści dotychczasowy przedstawiciel dawnej Rosji, Makłakow.

Pokłosie pomorskie.

(Od własnego korespondenta.)

Skurcz, dnia 28 października.

Jak już donosiłem życie organizacyjne i towarzyskie Skurcza rozwija się nader pomyślnie i zachęcająco, czego wyrazem były dwa przedstawienia na Ligę Obrony Powietrznej Państwa, urządzone staraniem chóru męskiego, towarzystwa śpiewaczego „Lutnia". Przedstawienia te miały sukces finansowy i frekwencyjny. Przedstawienia te miały charakter uroczystej akademji, rozpoczętej przemową wójta p. Paszke, który w podniosłych słowach uwydatnił niebezpieczeństwo grożące nam ze strony naszych agresywnych sąsiadów, których gorączkowe zbrojenia i dążenia rewizjonistyczne Traktatu Wersalskiego nie wróżą nam nic dobrego. Musimy tedy wytężyć wysiłki swe i cały zasób uczuć patrjotycznych, aby móc przeciwstawić się niebezpieczeństwu. Przemawiał również przedstawiciel armji naszej. Deklamacje z siłą wyrazu i w odpowiednim nastroju wygłosił rektor Szornak p. t. „Śmierć zdrajcy Ojczyzny". Na skrzypcach solo przy akompanjamencie fortepianowym swej żony grał dr. Żynda. Drugie przedstawienie również na cel powyższy urządziło grono przyjaciół sceny, które tak co do nastroju jak i materjalnego sukcesu wypadło nadspodziewanie.

Skurcz w okresie jesiennym tonie w ciemnościach. Warto, aby potroszczono się o oświetlenie ulic, gdyż przechodnie mogą łatwo ulec nieszczęśliwym wypadkom. Niedawno przychwycono tu szmuglarza papierosów i tytoniu z Gdańska. Wogóle widzi się na każdym kroku silnie rozwinięty szmugiel wyrobów tytuniowych z Gdańska, co było do przewidzenia. Szmugiel ten, to kwiatek na niwie monopolu tytuniowego, który rozwija się ze szkodą skarbu państwa. Przemysł ten, który tak pomyślnie się rozwijał w Polsce zachodniej został wskutek monopolu kompletnie zniszczony i tysiące robotników zostało bez chleba.

Kwiatkiem naszego niesprawnego biurokratyzmu jest sprawa p. Wiktora Frydrycha, właściciela młyna pod Orłem, który swego czasu. przed rokiem sprowadził z zagranicy maszyny młyńskie w kraju niewyrabiane. Maszyny te były niezbędne i bez nich praca w młynie musiałaby być przerwana. Na te maszyny urząd celny nałożył cło w wysokości 3000 złotych. — Cło, jak się później okazało, było za wysoko wymierzone.

Poszkodowany zwrócił się najpierw do Poznania później do Warszawy do departamentu celnego ministerstwa skarbu z reklamacją, lecz jak dotychczas bezskutecznie. Prawo, bowiem, dopuszcza reklamacje w przeciągu 30 dni od daty opłacenia cła. Jeśli więc po 30 dniach odrzuca się słuszne reklamacje, to tym samym utrwala się stan bezprawia, jak w tym wypadku bezprawie pobrania wysokości opłaty celnej. Taki sposób urzędowania i takie załatwianie spraw celnych słusznie może wzbudzić w obywatelach poczucie krzywdy i napełnić ich na przyszłość brakiem zaufania do naszych urzędów.

W Skurczu jest doskonale się rozwijająca straż pożarna, która posiada własny automobil ciężarowy na 36 osób, co umożliwia skuteczną pomoc w czasie pożaru. Gospodarzem straży pożarnej jest p. Piątek, właściciel fabryki i składu maszyn rolniczych, zasiedziały tu obywatel od lat 20 i biorący żywy udział w każdej organizacji.

Jeżdżąc koleją obserwuję wśród nas zanik pewnych dodatnich stron życia towarzyskiego, życia społecznego chodzi mi, napozór o drobnostkę, lecz drobnostka ta wyraża kulturę społeczeństwa i świadczy o przyjaznych wśród ludzi uczuciach. — Dziś niestety częściej człowiek człowiekowi jest wilkiem. Dlaczegóżby nie osłodzić sobie trudności ziemskiego bytowania, dlaczegożby nie uczynić jaśniejszym, znośniejszym ten ziemski żywot. Mało już spotyka się pasażerów, którzy wchodząc do wagonu powiedzą nie znaczące, nic nie obowiązujące, a jednak miłe i kulturalne pozdrowienie: „Dzień dobry, lub dobry wieczór". — Przecież to czynność nie taka uciężliwa, a wszakie, już z góry nastraja życzliwie człowieka do człowieka. Zwykła taka grzeczność do niczego nie obowiązuje, możebyć małym dokumentem naszej uprzejmości, naszej kultury towarzyskiej, społecznej.

Wybory w Anglji.

Zwycięstwo konserwatystów. — Klęska liberałów. — Porażka Labour Party (soc.) i Mac Donald'a. — Dymisja Mac Donald'a.

Berlin, 30. 10. A. W. Wybory w Anglji obecne już dawno nie przyniosły tyle niespodzianek co obecnie. Mandaty które były rzekomo silnie zagrożone, zdobyto z łatwością, natomiast mandaty w okręgach które uchodziły za pewne, były miejscem namiętnych walk. Konserwatyści walczyli pod hasłem „stworzyć silny rząd przeciwko bolszewikom“. Udział w wyborach nadzwyczaj liczny, a ruch wyborczy niezwykle ożywiony. Konserwatyści nietylko że utrzymali się w dawnych okręgach, ale zwyciężyli także w pojedynczych okręgach przemysłowych jak Manchesterze. W okręgach przemysłowych konserwatyści bądź przeszli znikomą większością, bądź otrzymali 10-cio krotnie wyższa liczbę głosów, niż podczas poprzednich wyborów. Kandydaci liberałów ponieśli klęskę. Dzienniki wymieniają Baldwina, jako premjera przyszłego gabinetu.

Londyn, 30. 10. A. W. Według ostatnich wiadomości, sytuację wyborczą w Anglji scharakteryzować można tak: wielkie zwycięstwo konserwatystów, niespodziewana porażka liberałów i niewielki. spadek głosów partji robotniczej. W 210 okręgach konserwatyści zdobyli 180 mandatów, partja pracy 58 i liberałowie 20 mandatów. Rzeczą charakterystyczną jest, że konserwatyści osiągnęli znaczne sukcesy w okręgach przemysłowych, zdobywając 108 mandatów, podczas gdy partja pracy zdobyła 52, a liberałowie 17. Prasa angielska komentując przebieg wyborów, wyraża przekonanie, iż szalę konserwatystów przechylił znany list Zinowjewa.

Londyn, 30. 10. (PAT.) Z górą 80% wyborców skorzystało z prawa wyborczego. Szczególnie liczny udział w wyborach wzięły kobiety. Przywódca partji liberalnej Asquith oświadczył, że pomimo poniesionej klęski, nie ma zamiaru wycofywać się z życia politycznego. Nad klęską Asquitha ubolewają nawet jego przeciwnicy, wyrażając wszakże zadowolenie z tego, że nie zamierza on wycofać się z życia politycznego. Klęska partji liberalnej wywołała przygnębienie także w kołach konserwatywnych. Liberałowie przypisują swoją klęskę temu że kraj był źle usposobiony nietyle przeciwko liberałom, ile wobec partji pracy.

Londyn 30. 10. Pat. O godz. 24 wiadome były następujące wyniki wyborów: konserwatyści 400, Labour Party 151, partja liberalna 40, partja wolnościowa 4. W ten sposób konserwatyści zyskują **159**, tracą 6 mandatów. Labour Party zyskuje 24, traci **65**, partja liberalna zyskuje 9, traci **120**.

Zostały wybrane 4 kobiety, z tego 1 należąca do Labour Party i 3 konserwatystki.

Minister kolonji przepadł przy wyborach. Wobec miażdżącej klęski Mac Donald wniesie prawdopobnie natychmiast **dymisję**.

Interes angielski.

Polska, posiadająca tak bezcenne skarby jak: naftę, węgiel, drzewo, dobrze rozwinięty przemysł rolniczy, zwłaszcza cukrowniczy, odznacza się wysokiemi cenami właśnie na wyroby i surowce krajowe, podczas tego, kiedy towary i surowce zagraniczne są znacznie tańsze.

Niektóre produkta rolnicze, jak np. ryż jest znacznie tańszy od kaszy gryczanej (tataczanej).

Obecnie, zwłaszcza na ziemiach zachodnich Rzplitej, odczuwa się dotkliwy brak drzewa opałowego. Ceny drzewa opałowego i budulcowego powinny być znacznie tańsze jeżeli się wezmie pod uwagę, że Polska jest zasobna w lasy. Wszak posiadamy olbrzymią Puszczę Białowieską.

W sprawie gospodarki państwowej w lasach na Kresach Wschodnich chcielibyśmy zwrócić uwagę szerokich kół społeczeństwa. Gospodarka ta jest częstokrotnie w skutkach swych fatalna.

Jak wiadomo znaczna część Puszczy Białowieskiej **została** sprzedana Anglikom na niesłychanie dla nas niekorzystnych warunkach, jak to omówił już m. innemi p **Rafalski, inżynier** leśnictwa, w pracy: „Z aktualnych **zagadnień**, dotyczących lasu polskiego“ — Poznań 1924.

Z powyższej pracy uwidocznia się okoliczność, że **cała finansowa** sprawa sprzedaży lasów w puszczy jest **bardzo niewyraźna** i dla nas niekorzystna.

Anglicy otrzymali koncesję na eksploatację lasów w Puszczy Białowieskiej z prawem wycięcia rocznie po 400 tyś. metrów drzew, przyczem w znacznej mierze zapłata za koncesję białowieską wyrażona będzie w drzewie opałowem, które otrzymamy od „firmy“.

Najpiękniejszy budulec będzie wywieziony za granicę, za który otrzymamy zapłatę w poważnej części odpadkami, czyli drzewem opałowem pozostałem po obrobieniu bali na budulec.

Najgorzej na tem wyjdzie Puszcza Białowieska, która w większej swej części padnie pod siekierą przebiegłych wyspiarzy.

Z Izby Rolniczej.

— TARGI REMONTOWE. W myśl rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wojskowych odbędą się dodatkowe zakupy koni remontowych na Pomorzu w następujących miejscach i terminach;

a) w poniedziałek d. 10 bm. w Rakowicach pow. Lubawa
b) w środę „ 12 „ „ Konojadach „ Brodnica
c) w piątek „ 14 „ „ Kowalewie „ Wąbrzeźno
d) w poniedziałek „ 17 „ „ Unisławie „ Chełmno
e) w środę „ 19 „ „ Gorznchowie „ „
f) w piątek „ 21 „ „ Nowem „ Świecie
g) w poniedziałek „ 24 „ „ Pelplinie „ Tczew
h) w czwartek „ 27 „ „ Starej Pile „ Kartuzy

prócz tego odbędzie się targ remontowy w **Sępólne.**

Dzień targu remontowego w Sępólnie oraz godziny targów remontowych, które ustali jeszcze Min. S. W., podamy w następującym komunikacie.

* * *

Ministerstwo Spraw Wojskowych komunikuje, że wobec kończących się w roku bieżącym zakupów koni na spędach, zmiany warunków zakupu i podwyższenie cen jest niemożliwe ze względów budżetowych i zakupy mogą być przeprowadzone tylko na dotychczasowych zasadach jak i w pozostałych częściach państwa.

Kupowane będą konie typu wierzchowego (of., szer. i art.) w wieku od lat 3 do 6.

Pomorska Izba Rolnicza.

* * *

Niniejszem podaje Pomorska Izba Rolnicza zainteresowanym rolnikom do wiadomości, że zachodzi możliwość uzyskania od Rządu zezwolenia jednorazowego na przywóz ulgowy z Niemiec części zapasowych do naczyń **mleczarskich**, których w kraju się nie produkuje.

Wobec powyższego, we własnym interesie należy zgłosić do Izby zapotrzebowanie zapasowych części naczyń, które obecnie z powodu braku tychże nie są w użyciu, z dokładnem podaniem własnego adresu, firmy, numeru oraz innych szczegółów żądanych części zapasowych odnośnych naczyń, i to najpóźniej do dnia 15. XI. 1924.

Jeszcze raz podkreśla się, że zezwolenie uzyskać będzie można wyłącznie na części zapasowe naczyń których się w kraju nie wyrabia.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Sobota **Wszystk. Świętych.** Wschód słońca 6.29. Wschód księżyca 11.40. zachód 8.6.

Repertuar Teatru Miejskiego

PIĄTEK: Po raz pierwszy **„DZWONY z CORNEVILLE“** opera komiczna w 4 aktach

SOBOTA: **Uroczyste przedstawienie ku uczczeniu pamięci H. Sienkiewicza „HALKA“.**

NIEDZIELA: popołudniu **„OGNIEM I MIECZEM“** wieczorem **„DZWONY z CORNEVILLE“**

—** **Z okazji powrotu drogich prochów Henryka Sienkiewicza do kraju** odbyło się dzisiaj o 9-te. rano w kościele farnym uroczyste nabożeństwo żałobne. Cały kościół tonął w powodzi zieleni i światła. Żałobne dekoracje ołtarza, stal i katafalku wykonała firma W. Korzeniewski. Zieleni dostarczyło ogrodnictwo Miejskie. Mszę św. celebrował ks. dziekan Dembek w asyście ks. ks. Krzyżanowskiego i Dahlmana i w otoczeniu całego kleru grudziądzkiego. Pienia żałobne wykonał chór kościelny. Oprócz tego solo śpiewała p. Jabłońska a solo skrzypcowe wykonał prof. tut. Tow. Muzycznego. Na nabożeństwie byli obecni przedstawiciele władz cywilnych i wojskowych z pp. prez. Włodkiem, star. Ossowskim, gen. Ładosiem i Kasprzyckim na czele, reprezentanci wszystkich organizacyj społecznych i handlowych, delegacje młodzieży i harcerzy, oraz tłumy publiczności.

—** Renty płacić się będzie w miejscowym urzędzie pocztowym dnia 3 i 4-go listopada 1924.

—** **Ważne dla inwalidów wojennych.** Dyrekcja Kolei Państwowych w Gdańsku ogłasza przetarg na dzierżawę bufetu względnie restauracji dworcowej w Gdyni, z terminem objęcia w dniu 1. stycznia 1925.

Inwalidzi wojenni, pragnący ubiegać się o tę dzierżawę, winni wnieść oferty zaopatrzone w przepisany znaczek stemplowy — 2 zł od oferty i 40 gr od każdego załącznika — do Wydziału Prawnego Dyrekcji. Kolei Państwowych w Gdańsku, najpóźniej do 20. listopada 1924 godz. 12 w południe.

Ogólne warunki dzierżawy można nabyć w wspomnianym Wydziale Prawnym za opłatą 2 zł, gdzie również udziela się bliższych informacyj codziennie, prócz dni świątecznych, w czasie od 10 — 13 godz.

—** **Radjo-Koncerty.** Po wielu staraniach uzyskał wreszcie Związek O. K. Z. pozwolenie na używanie odbiorczego radjo-aparatu. Od czwartku począwszy codzieunie o 8.30 wieczorem odbywać się będą w auli gimnazjum klasycznego (ul Sienkiewicza) **radjo-koncerty** poprzedzone wykładem p. prof. Babskiego o radjotechnice. Sprzyjająca pogoda daje rękojmię, że koncertów słuchać będzie można z najlepszym rezultatem. Wstęp tylko 1 zł, dla młodzieży i szeregowych 30 groszy.

—** **Zawody piłki nożnej pomiędzy Artystami a H. K. S.** odbędą się jutro w sobotę o godzinie 2.30, w koszarach Centr. Szkoły Żand. przy ul. Lipowej — ostatni przystanek tramwajowy. **Przygrywać będzie orkietra.** Z gości zamiejscowych zawita delegacja A. Z. S. z Warszawy.

—** **Z życia kupiectwa.** W niedzielę wygłosi o godzinie 3 popołudniu w sali gimnazjum klasycznego dyrektor szkoły handlowej p. Markiewicz odczyt na temat „dokształcająca szkoła handlowa wieczorowa. jej środki, cele i organizacja“.

Wykład tem ciekawszy, że we wtorek, dnia 4 listopada, o godzinie 6.30 wieczorem nastąpi otwarcie takiej szkoły przy średniej szkole handlowej. Informacji udziela dyrekcja szkoły — Klasztorna 5 od 10—12 w poł.

— **Kupiectwo polskie i transport morski** — oto tytuł odczytu, który 5 listopada o godzinie 8 wieczorem wygłosi kapitan statku szkolnego „Lwów“ p. Stankiewicz. Osoba kapitana i treść odczytu (goście płacą 1 zł., członkowie kupców samodzielnych bezpłatnie) spowoduje niewątpliwie najliczniejszy udział.

—** **Ku uczczeniu 75-ej rocznicy śmierci Chopina.** W auli gimnazjum żeńskiego w dniach 5 i 8 listopada odbędzie się **Odczyt - Koncert** znanych znawców Chopina dr. Witolda Bełzy i Ludwika Regamey: Dnia 5 listopada br. Odczyt-Koncert I. Zenit twórczości Chopina. Dnia 8 listopada br. Odczyt - Koncert II. O zachodzie życia. Czysty dochód na cele nauki i oświaty polskiej. Bilety można nabywać w księgarni Br. Bażańskich, p. Sikorskiego oraz p. Kulerskiego. Ceny biletów: 3, 2, 1 złoty, 50 groszy.

—** **Kradzieże z włamaniem.** Dzisiejszej nocy dokonano trzech śmiałych kradzieży z włamaniem. — Pierwsza została popełniona około 2 w nocy w browarze Kuntersztyn. Złodzieje rozbili kasę ogniotrwałą, która okazała się pustą. Spłoszeni przez stróża nocnego, zbiegli, nie zabierając niczego. Bliższe szczegóły śledztwa podamy w następnym numerze. Dwie drugie kradzieże popełniono w składzie p. Gawrońskiego przy ul. Fortecznej i u p. Pinowskiego przy ulicy Groblowej. Sprawcy włamania wybili szybę wystawową, zabierając z wnętrza różne rzeczy.

(rt.) **Towarzystwo Czytelni dla Kobiet.** Miesięczne **uroczyste zebranie** ku uczczeniu **Henryka Sienkiewicza** odbędzie się w poniedziałek, dnia 3. listopada o godz. 7-mej wiecz. w auli gimnazjum matem. przyrodn. przy ul. Sienkiewicza. Na program składa się wykład p. prof. dr. Zwierzańskiego o życiu i działalności Henryka Sienkiewicza, gra na fortepianie, śpiew solo i deklamacje. — W wolnych głosach omawiać się będzie m. i. sprawę uroczystej Akademji ku uczczeniu powstania listopadowego. Bibljoteka otwarta godzinę przed rozpoczęciem uroczystego posiedzenia.

Uprasza się o jaknajliczniejszy udział członkiń — goście mile widziani. Zarząd.

—** **Baczność! Członkowie Związku Podof. Rez. Z. Z. Rzeczp. Polskiej, Koło Grudziądz.** W niedzielę dnia 2. listopada br. o 9-tej rano odbędą się ćwiczenia ostrego strzelania Koła Podofic. Rezer. na strzelnicy wojskowej.

Zbiórka o 8.45 rano przy ul. Lipowej (Strzelnica Wojskowa).

Z uwagi na zbliżające się zawody strzeleckie o mistrzostwo Pomorza, przybycie jaknajwiększej ilości członków wskazane. ZARZĄD.

Kino „Orzeł“, wyświetla obecnie nadzwyczaj interesujący program p. t. „Zakład o kobietę“. Obraz demonstruje zmagania się z okrutnym losem życia codziennego. Nocne spelunki komfortowo urządzone kabarety, niezwykła treść obrazu czyni film ten pierwszorzędnym obecnego sezonu.

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Redaktor odpowiedzialny: Konstanty Dąbkowski.

Persil

niedościgniony środek do prania

Oszczędność pracy, tanie pranie, bielizna znakomitej bieli. Tylko w znanem opakowaniu.

2048

SMALEC

śledzie, domieszke do kawy (prawdziwą Francka), konserwy rybne, czekoladę (Sarotti), mydła toaletowe i do prania, sapalki, esencję octową, Urbin i Dobrelin oraz wszelkie inne towary po najtańszych hurtownych cenach dziennych poleca

R. Lubner i Cie,
GRUDZIĄDZ
Kościuszki 84, I ptr.
telefon 797. [111

Obwieszczenia urzędowe władz miejskich.
Według prawa prasowego odpowiada za dział niniejszy
nadsekretarz miejski
Tomasz Raszkowski w Grudziądzu

OBWIESZCZENIE.

Miejskie preliminarze na rok gospodarczy 5 r. są wyłożone do przejrzenia w Ratuszu ul. Mickiewicza nr. 10, pokój 24, od godziny -12 w południe, na przeciąg dni 7 od dnia oszenia.

Zgłoszenia zarzutów w sprawie preliminarza żetowego mogą zainteresowani członkowie związ. komunalnego wnosić w okresie wyłożenia preliminarza do tut. Magistratu.

Grudziądz, dnia 30. X. 1924 r.

Prezydent miasta
(–) Wlodek.

Sprzedaż torfu.

Wobec zbliżającej się zimy poleca Torfiarnia miejska suchy i bardzo dobry torf **po cenie 8.— zł. za kiaftę.**

Sprzedaż odbywa się w Ratuszu II pokoju 8 godzinach od 10—1 szej. [2145

Zarząd Torfiarni miejskiej
(—) Krobski.

Wyciąć i zachować!

Biuro Obrońcy Prywatnego

kierownictwem wykwalifikowanej SIŁY UNIWERSYTECKIEJ przy ulicy Staro-Rynkowej nr. × **porady prawnej**, redaguje podania, wnioski, ... do wszystkich władz, prowadzi korespondencje, tłumaczy z obcych języków itp. wszystko na ... o pisania po przystępnej cenie od 1 zł. (1427

KUPIĘ MASZYNĘ DRUKARSKĄ

...drową, Augsburską, 70/100 w dobrym stanie. Dokładne oferty nadsyłać **WARSZAWA, B-cia WÓJCIKIEWICZ,** Gęsia 15.

Wielki wybór

czekolady i karmelków
poleca po najniższych cenach.
Skład cukierków,
R. Szafryk, Grudziądz,
Toruńska 12. [2172

Kocioł parowy

...wany, rok budowy 1890, (płomieniówkowy) 49, m² pow., ogrzewalne 7 atm. rob. ciśnienia kompletną armaturą przegrzewaczam i podegrzewaczem sprzeda
Magistrat
Wydział V. Budownictwo,
Grudziądz.

Do warsztatu wyrobów sztancowniczych poszukuje się młodszej lecz zdolnej i energicznej

SIŁY TECHNICZNEJ

...znanej z pracą premjową i akordową, celem wypilnowania wydajności pracy.
Oferty pod „Sztancownia" do Repr. Biura Ogłoszeń „PAR" **Toruń**, Szeroka 46. [2133

Hotel pod Pocztą

wydaje we wtorek, dnia 4 listopada 1924 r.
kiszki z kapustą
oraz nogi wieprzowe
O liczny udział uprasza A. Egler.

Poszukuje się dla przedsiębiorstwa fabrycznego na stałe doświadczonego

elektro-montera

znającego pracę ślusarską. Oferty z odpisami świadectw nadsyłać pod nr. 2178 do Głosu Pom.

Lekcje tańców.

Nowe kursa dla początkujących i zaawansowanych rozpoczynają się w poniedziałek, dnia 3 listopada w Hotelu Warszawskim.

Zgłoszenia codziennie w moiem mieszkaniu ul. Szkolna 1, II ptr. [2180
A. ROŻYŃSKA.

Na dzień zaduszny!!!

Wieńce, krzyże, kwiaty
świeże i sztuczne
gałązki świerkowe
do przykrywania grobów
poleca w olbrzymim wyborze
Kwiaciarnia Riedel
ulica Radzyńska nr. 30
telefon nr. 72
naprzeciw Szkoły Bud. Masz.)

Szmaty

przeprane do czyszczenia maszyn **kupuje** w mniejszych i większych ilościach
Drukarnia Pomorska

Posady

Poszukuję od zaraz wzgl. 1 grudnia
młodszego
ekspedjenta
do mojej winiarni, oraz
i młodszego
ekspedjenta
do mego składu towar. kolonialnych, wódek i handlu win, władających językiem polskim i niemieckim, z dobremi referencjami. (2148
WILLY MARX
GRUDZIĄDZ
ul. Mickiewicza nr 28.

2148

Poszukuję

o 1 lub 15 listopada br.
dzielnego ekspedjenta
z długoletnią praktyką. Uprasza się piśmienne oferty z podaniem pensji i odpisem świadectw
Wł. Nowakowski
Grudziądz,
ul. Toruńska 38. [2139
sklep towarów kolonjaln.

Stolarzy

na meble, tylko siły pierwszorzędne poszukuje na stałe zatrudnienie
G. HABERMANN
Bydgoszcz,
Unji lubelskiej 9|11 [2142

Czeladnik piekarski
poszukuje stałej posady. Zgłosz. pod nr. 12474 do Głosu Pomorsk.

Sprzedaże

Z powodu wyjazdu sprzedam
pokój damski
jadalkę
i meble biurowe
Wahl,
Nadgórna 41/42. [2174

Do sprzedania
futro męskie i kasa do pieniędzy.
Sienkiewicza nr. 25,
parter lewo. 12485

Jabłonie

(Szczecinki) po korzystniej cenie oddaje 12486
Schroeder, Michale
przy Grudziądzu.

BUFET restauracyjny
oraz szafa do grania (automat) 250×130×60 w bardzo dobrym stanie do sprzedania. Wiadomość 12472 Mickiewicza 9, II. p,

---

Różne

Kto wypożyczy 1000—2000 zł.

i więcej na dobry procent w pewne ręce. Of. „PAR" Bydgoszcz, Dworcowa 72, pod nr. 882/7.

Za folwarczek

pryw. Ia., **dam ca. 5000 złotych i KAMIENICĘ** w Grudziądzu. Szczeg. Of. do Gł. Pom. pod 12461.

Mleka

30 litrów dziennie odda
maj. Nowawieś,
Telefon 91. [2171

Warszawska Pracownia Gorsetów
w Grudziądzu ul. Ogrodowa 7
wykonuje
gorsety, bandaże, paski, biustonosze, gorsety dla ułomnych i brzemiennych za gotówkę i na raty.

„Philatelia"

Kraków, Rynek 9
poleca **albumy, katalogi, przybory filatelistyczne, znaczki europejskie i zamorskie.** Obszerny cennik za nadesłaniem 20 gr. [2047

Tania fotografia

Z powodu konkurencji
6 pocztówek . 2.50 „
6 gabinetowych 6.00 Zł.
portret 18×24 5.00 „
Wykonanie artystyczne i pod gwarancją.
Fot. **B. LANGE.**
Solna 2. 1556

Swieże mleko
maślankę
śmietanę
poleca (121181
Neubert, Mickiewicza 5

Karty

od- i zameldowania dla Hotel i
poleca
Drukarnia Pomorska,
GRUDZIĄDZ
ul. Groblowa nr. 28/29.

Dzierżawy

Dobry skład punkt Ia. wezmę w **dzierżawę** Of. do Gł. Pom pod 12462

Mieszkania

PANNA
na poważnem stanowisku
poszukuje od zaraz ładnego pokoju umebl.
ewtl. z utrzymaniem.
Łask. oferty z podaniem ceny uprasza się do Głosu Pom. pod 1000

Pokój umeblowany do wynajęcia
St. Rynkowa 2, II piętr.

Dobrze **umeblow. pokój** do wynajęcia
Koszarowa 19, parter.

Poszukuję 5—6 pokojow. mieszkania
Czynsz według umowy. Zgłoszenia do Głosu Pomorsk. pod nr. 12440.

Pokój
dla jednego lub dwóch panów z utrzymaniem do wynajęcia 12437
Nadgórna 26a.

Pokoju umebl. kawalerskiego z osobnem wejściem poszukuje się natychmiast. Oferty do Głosu Pomorsk. 12406

---

2 pokoje
natychmiast do wynajęcia na biuro lub interes, śródmieściu, elektryczność, I-e p. 3 frontowe okna. Warunki przyst. Szewska 20, parter.

Zecerów maszynistów introligatorów itd.

poszukuje

na podstawie nowego cennika Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią

od zaraz

Drukarnia Pomorska Tow. Akc.

w Grudziądzu.

Farbiarnia
Pralnia Chemiczna
i Parowa Pralnia Bielizny

G. GEDE i S-ka
dawniej EDELWEISS
Tel. 316. **w Grudziądzu** Tel. 316.
przyjmuje
wszelką garderobę
damską, męską i futra do farbowania i czyszczenia.

Miejsca przyjmowania w fabryce Tuszewska Grobla 54.
ul. Długa 8.
ul. Toruńsk 16.
u p. Klębowskiego Pl. 23 Stycznia 22.
u p. Wendlera. . . ul. Sienkiewicza 2.
[1581]

Nadszedł

WIELKI TRANSPORT OBUWIA

od najwykwintniejszego do najtańszego w cenie:

Damskie półbuciki	czarne i brązowe sznurowane i z przepaskami	14,50
„ „	sznurowane, czarne, kapa lakowa	15,50
„ „	czarne o szerokiej przepasce, skórka giemsowa	16,50
„ „	brązowe, sznurowane, skórka giemsowa	17,50
„ „	lakowe o przepasce, fason modny	19,50
Męskie buciki	czarne, sznurowane	15,50
„ półbuciki	szyte „	19,50
„ buciki	czarne, na pas szyte	22,00
„ półbuciki	lakowe, sznurowane	26,00
Obuwie wysokie	czarne, wygodne dla starszych pań	19,50

Ciepłe damskie domowe, zagraniczna podeszwa filcowa i skórkowa 6,90

BRACIA WŁUDARCZAK, Grudziądz Rynek 14.

Konfekcja damska, bielizna, obuwie.

Najtańsze źródło zakupu — **SERÓW** — **Najtańsze źródło zakupu**

Ementalerskich, Edamer, Roquefort, Tylżycki, de Brie,

Limburskie, Romadour, Camembert, Gerwais, Ziółkowe

Pełno-tłuste SERY od 1,40 za ½ kg. poez. wielki wybór w konserwach rybnych

Po cenach bardzo niskich PUMPERNICKEL, GRAHAM stale świeży

poleca: **WALENTY JURKOWSKI** Lipowa 1. 2160

Skrzydła i pianina
marki:
Bechstein, Blüthner Feurich :: Niendorf
i innych najsłynniejszych firm wszechświatowych,
harmonja fabr. Mannborg
jakotęż
pianina własnej fabrykacji
poleca po cenach solidnych i na korzystnych warunkach zapłaty
w wielkim wyborze
B. Sommerfeld
Telefon 883 Bydgoszcz Śniadeckich 56
Fabryka fortepianów i budowa organów.
HURTOWNIA. [2143

HOTEL KRÓLEWSKI DWÓR
We wtorek, dnia 4 listopada:
Pierwsze
Kiszki z kapustą
nogi wieprzowe :: flaki
Prawdziwe piwo grodziskie
dobrze odstojały porter
jasne i ciemne piwo eksportowe Browaru Wielkopolskiego w Bydgoszczy oraz miejscowych browarów, jakoteż wody sodowe i limonady własnego wyrobu poleca (2159
KAROL GERIKE
ul. Grobla 21 Telefon 31

Potrzebuje od zaraz
UCZNIA
syn uczciwych rodziców, do mego składu żelaza i materj. budowlanych. (2165
Wł. Lutobarski Grudziądz,
skład żelaza i materj. budowl. Toruńska 15.

Poszukuje się kupna wzgl. dzierżawy
piekarni
w większym mieście. (12478
J. Gronnek, mistrz piekarski
TCZEW, Gdańska 14.

Warsztat nowej budowy i reparacji
WAG
ROMAN FABISZ
GRUDZIĄDZ
Trynkowa 13 Trynkowa 13

ZAKUP KAMIENI

Wydział Powiatowy w Grudziądzu potrzebuje do naprawy dróg 2.000—2.500 m. kub. kamieni surowych twardych z natychmiastową dostawą.

Kamienie powinne posiadać średnią miarę, nie być za duże i nie mniejsze jak 10 cm. średnicy i dostawione na drogi w miejsca wkazane przez Powiatowy Zarząd drogowy.

Oferty na dostawę kamieni z dowozem na drogi należy wnosić do Powiatowego Zarządu drogowego w Grudziądzu gmach Starostwa.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta.
Ossowski.

Materjały piśmienne, biurowe i szkolne
poleca
Hurtownia St. Całbecki
Grudziądz, Mickiewicza nr. 21. [12280

Program urozmaicony **Hotel** Program urozmaicony
Szydzik i kabaret

Od 1 listopada zmiana programu.
Równocześnie zwracam P. P. Publiczności uwagę na
tanie obiady
zupa, pieczeń, kartofle i kompot 70 groszy, ¼ ltr. piwa jasnego 25 groszy. Wódki jako też i inne napoje po najniższych cenach restauracyjnych.

Począwszy od godz. 8 wieczorem podwyższa się ceny o pewną stopę procentową, jako opłatę dla orkiestry i sił kabaretowych.

O liczny udział uprasza **GOSPODARZ.**
[2170

Hezadont
pasta i eliksir chronią jamę ustną i zęby od zakażenia
Miaflor
krem i puder ściśle hygieniczne
Wystrzegać się falsyfikatów! 1947
HENRYK ŻAK - POZNAŃ
Fabryka perfum i kosmetyków

W dużym wyborze
Eleganckie palta damskie
najnowsze fasony futrem ubierane do najdroższych
— od 47 do 180 —

Garnitury męskie 125, 110, 75, 60, **45, 35**
Spodnie kamgarnowe 42, **32**
Jesionki 115, 95, 75, **52**
Palta zimowe 150, **120**
Dziecięce płaszczyki 45 32. **28, 18**

Również polecamy materjały, bieliznę, rękawiczki pończochy, firany, koce do podróży, artykuły męskie i towary krótkie. Ceny konkurencyjne.

Szmechel i Rozner,
Tow. Akc.
Grudziądz. ul. Wybickiego 2/4

Bursztyn
kupuje po najwyższych cenach
C. W. Möller
Bernsteinw.-Fabrik, Berlin C. 25.
Alexanderstrasse 38-a. 1657

Nauka i wychowanie
Stenografji
wyucza listownie szybko, jaknajdokładniej (gwarancja) [2136
Instytut stenograficzny
Warszawa, Mokotowska 59,
Żądajcie obszernych, bezpłatnych prospektów.

Venzke & Duday, Grudziądz
Fabryka i biura przy dworcu towarowym. Telefon 88
Fabryka papy dachowej
Destylacja smoły **Materjały budowlane**
Polecamy pod przystępnemi warunkami: [2078

Tekturę asfaltową	Dziegieć	Wapno w kawałkach
Asfaltową tekturę izol.	Olej motorowy	Trzcina do sufitów
Smołę węglową dest.	Naftalina	Cegły ogniotrwałe
Asfaltowy lepnik dest.	Cement portlandzki	Płyty posadzkowe glazurowane
Karbolineum czysty olej fytw. oliwy	Gips sztukatorski i murarski	Żłoby glinkowe glaz.

POLSKI BANK PARCELACYJNY
Sp. z odp. ogr.
Jagiellońska 54 BYDGOSZCZ Telefon nr. 1340

Przeprowadza parcelacje na rachunek własny oraz właściciela, pośredniczy przy sprzedaży i dzierżawie nieruchomości, członkom udziela rad bezpłatnie w sprawach nieruchomości i korzystnem lokowaniu kapitału. - - - -
1843
Przyjmuje wkłady i drobne oszczędności na nader korzystnych warunkach. - - -

---

Szanowni Panowie i Panie!

Podgórski
poleca **obuwie eleganckie i trwałe, a nawet i tanie.**
Uwaga: Stara 16
Grudziądz. [1854

»TECHNIKUM«
zarejestr. Spółka Techn. Handl.
Inż. A. Tynowski i Ska.
TORUŃ Telefon 354 Szczytna 13
Skrytka poczt. nr. 3

poleca ze swoich składów najprzedniejsze gatunki wyrobów znanej firmy Vacuum Oil Company: po oryginalnych cenach:

naftę
benzynę
olej gazowy „Fueloil"
oleje i tłuszcze smarowe
oleje samochodowe

Specjalność: **benzynod — nie ustępuje pod względem utylitarności benzynie — a znacznie tańszy.** 2134

Codzienna wysyłka świeżo wędzonych
sielawek (sprotek)
prawdziwych kilońskich **piklingów**
hurtownikom, rozpoczęła się. [2061
Stahlberg, Gdańsk, Telefon 6856.

Polecamy detalicznie codziennie świeże:
mleko, masło
śmietanę bitą
śmietankę do kawy
Ia.
Ser pełnotłusty tylżycki i limburski [2092
Na życzenie dostawa do domu.
Pomorska Mleczarnia Parowa
Groblowa 22, podwórze. Telefon nr. 67.

Bardzo korzystnie oddaję
Węgiel górnośl.
orzech III.
po cenie **1,60** zł. ca ctr.
Wł. Lutobarski Grudziądz,
skład żelaza i mat. budowl.
Toruńska 15 Toruńska 15

Różne
Wynalazki
do opatentowania, wzory i znaki towarowe do rejestracji w kraju i zagranicą przyjmuje [1480
inżynier dypl.
Dr. Marjan Kryzan
rzecznik patentowy
Poznań, Wrocławska 18.
Telefon nr. 2672.
Usilnie i uprzejmie prosimy nie sprowadzać zagranicy lecz tylko od nas:

PARAGON BLOK

DRUKARNIA NARODOWA
T. A.
BYDGOSZCZ
JAGIELLOŃSKA 10
TELEFON 352. 1901

Węgiel
z najlepszych Górnośląskich kopalń po cenach konkurenc. dostarcza
D. H. Bracia Rosińscy
Trynkowa 3a, tel. 81.

Stemple-Drukarnia ... Wł. Kniaziewicz Grudziądz, Pańska 19 ...

Brylanty
złoto i srebro kupuje i płaci najwyższe ceny
B. Papier
Pl. 23 Stycznia 12, I